

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.

Upravišтво: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Lekcija poraza.

Stranke bivšega opozicijskega bloka so definitivno izgubile bitko in skorajšnji razpust skupščine je gotovo dejstvo. Po dosedanjih taktiki strank opozicijskega bloka smemo pričakovati, da bo opozicijski blok skušal izravnati svoj poraz z vehementnimi izpadi na zmagovalca. Popolnoma napačno in zgrešeno početje, zakaj ne toliko vrline zmagovalca, ko pa neoprostljive lastne napake bloka so bile vzrok, da je opozicijski blok moral bitko izgubiti.

Popolnoma drugačno ureditev države je hotel opozicijski blok, kakšna pa naj bo ta ureditev, tega pa javnost ni mogla zvedeti. Revizija ustave je bila bojna parola opozicijskega bloka, v čem pa naj ta revizija obstoji, tega ni mogel izvesti nihče. Niti v najvažnejših točkah nismo mogli dobiti jasnosti, zakaj že pri prvi točki ustave so bila mnjenja strank opozicijskega bloka različna. Dočim je izjavljal g. Davidović, da je monarhist, dočim je izjavila stranka z. Korošca v Celju, da je monarhistična in republikanska, je g. Radič neženirano gonil svojo lajno o mirotvornosti in človeškosti republik. In blok s tako različnimi nazori naj bi izvedel revizijo ustave? V politiki je sicer marsjak mogoče, toda revizije ustave, ki bi jo v svojem zmislu izvedli republikanci in monarhisti zajedno, vendarle še nismo doživeli.

Gospodje od opozicijskega bloka so dobro čutili, da je v tem njihova slaba točka, zato so odklanjali debato o monarhistični ali republikanski obliki države in so govorili o avtonomistični ureditvi države. Toda tudi s tem izgovorom niso imeli sreče, ker zopet niso povedali, kakšno avtonomijo da zahtevajo. Vsaj avtonomija sama na sebi ni ničesar hudega in jej zato tudi ustava ne nasprotuje, temveč jo dovoljuje v zelo veliki meri, mnogo večji kakor pa jo je poznala bivša Avstrija. Toda Vidovdanska ustava ne trpi avtonomije, ki bi pomenila razkroj države, ki bi škodovala nacionalnemu edinstvu, ki bi krepila centrifugalne, mesto centripetalnih sil. Usodna napaka bivšega opozicijskega bloka je, da ni niti poizkusil dokazati, da bo avtonomija, kakor jo zamišlja, v korist državi. Javnost sploh ni videla nobenega tozadevnega načrta in vse govorjenje o blagih avtonomije opozicijskega bloka je bilo le govorjenje, ki je največje moglo eventualno zadovoljiti, ne pa odgovornih politikov.

Najraje pa so govorile stranke bivšega opozicijskega bloka o svojem bodočem zadržavnem delu. Dan na dan smo slišali, kako bo opozicijski blok dvignil državo in dan na dan smo gledali stranke opozicijskega bloka v pozici najbolj odločnih državnih branilcev. Čeprav pa je bila poza lepa, vendar ni mogla nikogar prepričati. Drugo so namreč obljube in drugo že izvršena dejstva. Mogel je sicer govoriti g. Korošec o svojem bodočem zadržavnem delu, toda neprimerno boljše bi bilo zanj, če bi mogel pokazati na svoje že izvršeno zadržavno delo. Tedaj bi se obljubam moralo verovati, tako pa se je moralo verovati dejanjem. Ta pa so govorila o silovitih protisrbskih gonih, ki je dala SLS mandate in ki je diskreditirala SLS kot zadržavno stranko.

In v tem je bistvo poraza bivšega opozicijskega bloka. S svojim prejšnjim delom so stranke opozicijskega bloka zapravile svoj kredit in z zavezništvom z Radičem so se diskvalificirale kot stranke, ki smejo aspirirati na državno vodstvo. Zlasti pa še s tem, ker so vztrajale v zavezništvu z Radičem še potem, ko je ta izdal eno protidrjavno izjavo za drugo.

Naloga strank bivšega opozicijskega bloka je sedaj, da si svoj zapravljeni kredit pribore nazaj. In v volivnem boju se jim to posreči najlažje. Če opuste stranke bivšega opozicijskega bloka v bližnjem volivnem boju svoje demagoške manire, če bo njihov boj voden v znamenju zadržavnega dela, potem bo tudi njihov kredit popravljen. Drugače pa bo vnovič le dokazano, da je bil njih poraz upravičen in v korist države, ker so bile nevedne vodstva države.

To je lekcija poraza in v tem je državniški izpit strank opozicijskega bloka.

Tudi Ljuba Jovanović je kroni vrnil mandat.

Edini izhod je Pašičeva volilna vlada.

Beograd, 7. maja. Ob 12. je odšel na dvor skupščinski predsednik Ljuba Jovanović, nato pa se je vrnil v svojo vilo na Topčideru. Vaš dopisnik je imel z njim doma kratek razgovor. Iz razgovora z Jovanovićem, obvestil političnih krogov in iz obvestil članov vlade je izvedel to-le: Kralj želi, da se kriza po tolikih neuspehih posameznih politikov že končno reši in to na najnormalnejši parlamentarni način in jedal snoči Ljubi Jovanoviću mandat za sestavo koncentracijske vlade. Glede tega mandata se po medsebojnem sporazumu javnost ni obvestila in res v političnih krogih do danes popoldne o njem niso ničesar vedeli. Kralj je dejal Ljubi Jovanoviću, da smatra, da bi Ljuba Jovanović kot predsednik skupščine mogel poskusiti s sestavo koncentracijske vlade. V to vlado bi morali iti zastopniki sedanjih vladnih skupin in zastopniki opozicije. Radičevci, ki niso bili na konzultaciji, bi bili izključeni iz vsake kombinacije. Ljuba Jovanović je odgovoril: »Če Pašiču ni uspelo sestaviti poslovno vlado, morem tem manj jaz upati na uspeh pri

sestavi koncentracijske vlade. Mandata niti ne sprejemam, niti ga ne odklanjam. Poskusil bom in jutri ob 1. bom dal končni odgovor.« Ljuba Jovanović je takoj nato odšel domov ter se je danes dopoldne razgovarjal z nekaterimi Slovenci klerikalci. Ker pa radikalni mislijo, da s kombinacijo s klerikalci ni nič, je Ljuba Jovanović odšel na dvor in kralju vrnil mandat. Izjavil je kralju, da je koncentracijska vlada absolutno nemogoča, ker je položaj popolnoma jasen. Take vlade noče niti opozicija, niti nacionalni blok.

Jovanović ni niti mogel poskušati s sestavo vlade, ali moral je izvršiti parlamentarno formalnost, da se kot mandatar krone kralju ne zameri. Ker je parlament absolutno nesposoben za vsako delo in ker ni mogoča niti poslovna vlada opozicijskega bloka niti koncentracijska vlada, je Jovanović kot edini izhod iz situacije predlagal kralju, da da Pašiču volilni mandat za vlado Pašič-Pribičević. Kralj je to vzel na znanje, naka je Jovanović odšel. Sedaj pričakujejo, da Pašič dobi tudi formalno mandat za volilno vlado.

Ljuba Davidović je prosil za avdienco

Davidović hoče poskusiti sestaviti koncentracijsko vlado.

Beograd, 7. maja. (B) Po posvetovanju s predstavniki opozicije je poslal nocoj ob pol 9. Ljuba Davidović na dvor pismo, ki se nanaša na aktualni politični položaj. G. Davidović prosi, naj bi ga kralj sprejel v avdienco, ker

mu ima sporočiti izvestne stvari. Gre namreč, kakor se doznavja iz poučenih krogov, za to, da dobi g. Davidović od krone mandat za sestavo koncentracijske vlade. Pričakuje se, da dobi g. Davidović jutri poziv na dvor.

Konferenca politikov.

Beograd, 7. maja. (B) Po seji ministrskega sveta je nepričakovano konferiral predsednik skupščine Jovanović z ministri dr. Ninčevićem, Trifkovićem, Trifunovićem in nekaterimi drugimi člani vlade o situaciji, o razpoloženju krone, o akciji opozicijskega bloka, o volitvah, posebno pa o razmerah v radikalnem klubu in o akciji poslanca Nastasa Petrovića. Zaradi današnjega položaja se radikalni klub ni sestel, pač pa je g. Petrović sporočil, naj takoj preneha s svojo akcijo, sicer bo morala radikalna stranka izvajati iz tega posledice.

Beograd, 7. maja. (Z) Danes so se vršile konference med poedinimi politik. Dr. Korošec se je sestel z raznimi opozicijskimi. Dr. Spaho je razpravljal s člani svojega kluba. Radikalci so imeli neobvezne razgovore glede rekonstrukcije kabineta. Demokrati so razmotrivali položaj, pričakujoč, da dobi g. Davidović poziv k avdienci pri kralju. Predsednik vlade Pašič je sprejel v svojem kabinetu ministre, dočim je imel Ljuba Jovanović v predsedništvu narodne skupščine kratko konferenco z dr. Markovićem, dr. Pelesem, podpredsednikom zbornice Bakićem in na koncu z ministrom Pribičevićem.

Seja opozicijskega bloka.

Blok je uvidel sam, da je poražen.

Beograd, 7. maja. (B) Danes je imel za časa konzultacij na dvoru opozicijski blok sejo v klerikalnem klubu. Poleg vseh ostalih zastopnikov skupin sta bila navzoča tudi radikal Nastas Petrović in protičevce dr. Momčilo Ivančić. Plenum opozicijskega bloka je razpravljal o mandatu Pašiča in Ljube Jovanovića ter pričakoval, da dobi Davidović mandat za sestavo koncentracijske vlade. Opozicijski blok se bo trudil, da ta mandat ne bo navezan na kake pogoje. Blok hoče enostavno poslovno vlado opozicijskega bloka. Protičevce in Petrović sta izjavila danes lojalnost do opozicijskega bloka ter obljubila, da bodo v bodoče delali z njim. Opozicijski blok ugotavlja, da povsem izgleda, da je bitka sedaj izgubljena. Vendar pa je to le začasno in bo opozicijski blok tudi v naprej ostal kompakten. Boril se bo proti vladji že sedaj in zlasti še po volitvah.

Pogreb bivšega predsednika ruske dume.

Beograd, 7. maja. (B) Danes je bil pogreb bivšega predsednika ruske dume Rodzjanka. Truplo pokojnikovo je bilo z vlakom prepeljano iz Sremskih Karlovcev v Beograd. Spremljali so ga ruski emigranti. V Beogradu na kolodvoru je bil slovesen sprejem. Razen ruske emigracije so bili tam razni zastopniki. S kolodvora je šel sprevod ob spremstvu vojaške godbe v saborno cerkev. V cerkvi se je vršilo svečano opelo. Pel je ruski zbor. Opelo je trajalo do 1. ure. Prisostvovali so mu zastopniki dvora, zastopniki vlade z ministrskim predsednikom Pašičem, skupščinski predsednik Ljuba Jovanović, mnogi politiki vseh strank, zlasti radikalni, državni svetniki, člani glavne kontrole, visoki državni uradniki, člani akademije znanosti, univerzitetni profesorji, zastopniki vojske, državni dostojanstveniki, razne korporacije, ruska emigracija, novinarji in številno občinstvo. Ko so bile cerkvene slovesnosti končane, je odšel sprevod, v katerem so peljali mnogo vencev in nosili pokojnikovo odlikovanja, ob spremstvu vojaške godbe, vojaštva, mnogobrojnega občinstva in ob sodelovanju svečeništva proti novemu pokopališču, kjer se je po mnogih govorih truplo položilo v grob.

Venizelos se vrne v Grčijo.

Atene, 7. maja. (B) Venizelos je takoj po objavi izida ljudskega glasovja poslal svojim prijateljem v Atenah pismo, v katerem je napovedal, da pride zopet na Grško. Začela se je akcija za osnovevanje edinstvene republikanske stranke, ki bi se postavila nasproti vsem drugim strankam, rojalisti so osnovali svojo stranko.

KRALJ IN KRALJICA — POKROVITELJA SOKOLSKEGA ZLETA V ZAGREBU.

Zagreb, 7. maja. (Z) Kralj Aleksander in kraljica Marija sta prevzela pokroviteljstvo nad sokolskim zletom v Zagrebu, ki se vrši sredi avgusta.

RUSKO - BELGIJSKA POGAJANJA.

Moskva, 7. maja. (K) Rakovskij je sporočil belgijskemu poslaniku v Londonu, da se sovjetska vlada strinja s tem, da se vrše pogajanja med Belgijo in Rusijo v Londonu meseca maja.

Češkoslovaško-italijanska defenzivna zveza. Češkoslov.-jugoslov.-italijanska trozveza.

Beograd, 7. maja. (B) Danes je češkoslovaški poslanik Šeba posetil zunanjega ministra Ninčiča in ga obvestil, da bo češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš 14. t. m. odpotoval v Rim. Cilj tega potovanja je sklenitev obrambne zveze med Češkoslovaško in Italijo. Vaš dopisnik je izvedel, da se deluje na trozvezo med Jugoslavijo, Češkoslovaško in Italijo. Zaradi tega bo dr.

Beneš v stalnem kontaktu z dr. Ninčičem.

Beograd, 7. maja. (B) Dr. Ninčič bo šel dr. Beneš nasproti in se sestane z njim dne 14. t. m. v Ljubljani. Tam bosta imela na kolodvoru posvetovanje, nakar bo dr. Beneš nadaljeval svojo pot v Rim, dr. Ninčič pa se vrne v Beograd.

Defenzivna zveza s Francijo.

Beograd, 7. maja. (D) Današnja »Politika« poroča, da vlada v Franciji kljub živahni volilni borbi veliko zanimanje za poset našega kralja v Parizu. Francija bo izvedla brez ozira na izid volitev popolnoma politični program kralja Aleksandra. Po rimskem paktu med našo kraljevino in Italijo je storila Francija vse, da je pripravila načrt nove zve-

zne pogodbe med Francijo in našo državo. V sled krize v Beogradu francoski načrt še ni bil definitivno sprejet. Razpoloženje med francoskimi in jugoslovenskimi politikmi je, da se prilagodi načrt situaciji, ki se pokaže po volitvah v Franciji in Nemčiji. Zveza temelji na defenzivnem principu. Pogodbo bosta podpisala Poincaré in Pašič.

Volitve v Bolgariji.

Sofija, 7. maja. (K) V nedeljo so se vršile v Bolgariji občinske volitve. Izid še ni popolnoma znan. V Sofiji je po dosedanjih podatkih izvoljenih 10 kandidatov vladne stranke, 7 agrarno-komunistov, 3 narodni liberalci, 2 socialista in 2 radikalno - demokratska disidenta.

Sofija, 7. maja. (B) Po dosedaj znanih izidih je vlada navzlic vsem ukrepom, ki jih je bila napravila, pri okrožnih volitvah dobila vsega le okrog 40 odstotkov glasov. Zemljoradniki v mnogih srezih niti niso mogli postaviti liste, ker so jih ovirali.

ŠVICARSKO POSOJILLO NAŠI DRŽAVI.

Beograd, 7. maja. (Z) Narodna banka je prejela iz Švice 15 milijonov švicarskih frankov kot posojilo, ki naj bi se dalo upravi fondov, pri čemer se je računalo 1389 dinarjev za 100 švicarskih frankov. Uprava fondov je dala od te vsote 25 milijonov dinarjev (eno osmino) beograjski občini, ostanek pa se razdeli med Zagreb, Sarajevo, Skoplje, Split, Crno goro in nekaterimi drugimi mesti.

AFERA V ŠIBENIKU.

Šibenik, 7. maja. (T) V zvezi z incidentom povodom proslave 50 letnice smrti Tomasea sta prišla večeraj župan in okrajni glavar k italijanskemu konzulu in sta mu izrazila v imenu velikega župana obžalovanje nad dogodki v nedeljo. Sporočila sta mu, da je bilo izmed aretiranih demonstrantov 27 oseb obsojenih na 14 dni zapore. Italijanski konzul jima je odgovoril, da bo zadevo sporočil svoji vladi.

MADŽARSKO POSOJILLO ZVEZE NARODOV.

Budimpešta, 7. maja. (K) Ravnateljstva budimpeštanskih velebank so prejela zasebno vest iz Londona, da izplačilo zneska 100 milijonov kot predluma na posojilo ne bo potrebno, ker bo stavljeno posojilo v znesku 250 milijonov zlatih kron že meseca julija na razpolago Madžarski. To ugodno stanje madžarskega posojila je pripisati zanimanju ameriškega denarnega trga.

ROMUNSKA KRALJEVA DVOJICA V ŠVICI.

Bern, 7. maja. (T) Danes dopoldne je prispela semkak romunska kraljeva dvojica, ki jo spremljajo zunanji minister Duca in minister Mishu, general Angelescu in mnogo uglednih osebnosti.

OBUREN POLOŽAJ ALBANSKE VLADE.

Drač, 7. maja. (Z) Položaj v Albaniji se vedno bolj poostruje. Vodja vstašev Desna beg je zbral okoli sebe vse pristaje umorjenega Esad paše. Ker vlada ne more računati z udanostjo orožnikov in čet, se ni upala storiti nobenih korakov, niti proglasiti izjemnega stanja v Albaniji.

Končni rezultat nemških volitev.

Berlin, 7. maja. (Wolff) Rezultat volitev je ta-le: Združeni socijalni demokratje 5.973.770 glasov s 100 mandati, centum 3.899.022 s 65 mandati, nemška ljudska stranka 2.642.843 s 44 mandati, nemškonacionalistična stranka 5.755.609 glasov s 96 mandati, demokratje 1.657.441 s 28 mandati, bavorska ljudska stranka 941.982 s 16 mandati, komunisti 3.712.001 s 62 mandati, bavorska kmetška zveza 683.093 s 10 mandati, nemški hanoverci 318.451 s 5 mandati, nemški socijalisti 338.356 s 4 mandati, deželna zveza 568.288 s 9 mandati, nemška plemenska stranka 1.917.578 s 32 mandati. Izvoljenih je 471 poslancev. Ostale stranke niso dobile nobenega mandata.

Berlin, 7. maja. (T) Sedanji kabinet dr. Marxa ostane na svojem mestu, dokler se ne sestane novi državni zbor, t. i. 25. maja.

SESTANEK MUSSOLINI-POINCARÉ?

Rim, 7. maja. (T) Nekateri inozemski časopisi so prinesli vest, da se v kratkem sestane ministrska predsednika Mussolini in Poincaré. V tujakšnih političnih in diplomatskih krogih se vest zaenkrat ne potrjuje.

KOLERA V INDIJI.

Patna (Indija), 7. maja. (Reuter) Kolera se v provinci Beharhu vedno bolj širi. Umrlo je že nad 10.000 ljudi. Samo v preteklem tednu je umrlo okoli 1000 oseb za kolero.

Borzna poročila.

Beograd, 7. maja. Devize. Dunaj 0.1134—0.1135, Bukarešta 40.50—40.75, Italija 361—361.50, London 353—353.40, New York 80.40—80.50, Pariz 525—528, Praga 236.25—236.50, Sofija 0—59, Svica 1432—1433. — Valute. Dolarji 79.30—79.50, lire 0—362, francoski franki (zaključek) 525. — Zagreb, 7. maja. Devize. Dunaj 0.1126—0.1146, Budimpešta 0—0.10, Bukarešta 40.50—0, Italija, izplačilo 360.10—363.10, Italija, ček 359.25—362.25, London, izplačilo 352—355, New York, ček 79.65—80.65, Pariz 530—535, Praga 235.25—238.25, Praga, ček 234.75—237.75, Svica 1431—1441, Svica, ček 1428—1438. — Valute. Dolarji 78.875—79.875, avstrijske krone 0.11275—0.11475, francoski franki 517.50—522.50, lire 356—359.

Curih, 7. maja. Beograd 7, New York 561.50, London 24.64, Pariz 36.50, Milan 25.25, Praga 16.50, Budimpešta 0.0065, Bukarešta 2.90, Sofija 4.10, Dunaj 0.0079125. — Berlin, 7. maja. Beograd 5.28, Dunaj 5.98, Milan 19.05, Pariz 12.46, Pariz 27.68, London 18.455, New York 4.19, Curih 74.81. — Praga, 7. maja. Beograd 42.20, Dunaj 4.75, Berlin 7.83, Rim 153.75, avstrijske krone 4.74, Italijanske lire 153.25, Budimpešta 3.60, Pariz 220.75, London 148.925, New York 33.95, Curih 605.50.

Dunaj, 7. maja. Devize. Beograd 877—881, Berlin 16.10—16.40, Budimpešta 0.81—0.87, Bukarešta 359—361, London 311.300—312.300, Milan 3184—3201, New York 80.935—71.185, Pariz 46.12—46.28, Praga 2080—2090, Sofija 516—520, Curih 12.685—12.685. — Valute. Dinarji 874—880, dolarji 70.460—70.860, bolgarski lev 501—509, nemške marke 15.90—16.20, angleški funti 309.500—311.100, francoski franki 4585—4615, Italijanske lire 3175—3195, romunski lei 356—360, švicarski franki 12.560—12.640, češkoslovaške krone 2064—2080, madžarske krone 0.78—0.84.

Po tisoč in šestdesetih letih.

Maribor, 7. maja.

Naše svobodno Prekmurje praznuje te dni velik praznik, ki ni brez zgodovinskega pomena in ne samo cerkvenega, ampak v enaki meri tudi narodnega. Tisoč in šestdeset let je minilo v življenju naših slovenskih Panoncev, ne da bi imeli priliko pozdraviti v svoji sredini cerkvenega kneza svoje krvi, ne da bi ališali iz škofovskih ust svojo slovensko besedo. Prvi in zadnji panonski vladika slovanke krvi je bil naš blagovestnik sv. Metod. V Blatogradu ob Blatnem jezeru je bilo takrat središče slovenske panonske kneževine, kjer sta vladala slovenska kneza Kocelj in Pribin in kjer je leloval sv. Metod. Pod blatograjsko posvetno in cerkveno kneževino je spadala tudi zemlja med Muro in Rabo, ki se imenuje danes Prekmurje in od tam je hodil sv. Metod med naše slovensko ljudstvo oznanjati krščanstvo v narodnem jeziku, krščevar in birmat.

Tako je bilo takrat pred tisoč in šestdesetimi leti. Po smrti sv. Metoda in po razpadu panonske slovenske kneževine, so lepe panonske slovenske pokrajine prišle cerkveno in politično pod vladno Nemcev in Madžarov. Samozvest slovenskega ljudstva je padala od generacije do generacije in v dolgih temnih stoletjih narodnega robstva se je gubila slovenska govorica in se umikala vedno bolj proti jugozapadu. Po panonskih ravninah in gorah je naše ljudstvo pelo madžarske pesmi in v madžarskem jeziku molilo k svojemu bogu. Vladarji, ki so vladali nad njim, so bili tuji, škofje, njegovi dušni pastirji, niso znali njegovega jezika in navadno so tudi duhovniki sami bili Madžari ali vsaj madžaroni, ki so s svojo versko avtoriteto uveljavljali tudi madžarske raznorovalne cilje. Še nekaj desetletij, morda niti ne toliko, in v madžarskem morju bi bili vtornili še zadnji razredčeni ostanki panonskih Slovencev, Prekmurci.

Svetovna vojna je s svojim zaključkom preprečila narodno smrt prekmurških Slovencev. Zadnji ostanki slovenske Panonije so postali po tisoč letih suženjstva zopet svobodni, zopet gospodarji na svojih tleh. Mladina se vzgaja zopet v narodnem jeziku, v uradih se glasi zopet materinščina. Nasilno uvedena madžarsčina izgine in bo v nekaj letih popolnoma izginila. Kljub političnemu osvobodjenju pa je tisti Rim, ki je sankcioniral izgon slovenskega škofa dr. Karolina iz slovenskega Trsta in ki mirno trpi zatiranje slovenskih pridig v tamkajšnjih cerkvah, trdovratno branil nadoblast madžarskega škofa nad našim slovenskim Prekmurjem. Komaj nedavno je bila uslišana prošnja našega prekmurskega ljudstva, da se poveri čast

prekmurskega apostolskega administratorja slovenskemu mariborskemu škofu, istemu tržaškemu pregnancu dr. Karlinu. In te dni je slovenski mariborski vladika prvič odšel med svoje nove prekmurske vernike.

Potovanje g. knezoškofa dr. Karlina, ki je odšel dne 2. t. m. iz Maribora preko Čakovca in Murskega Središča v Doinjo Lendavo, je bilo naravnost triumfalno. Pri sprejemu na postajah in posebno v Dolnji Lendavi so sodelovale poleg nebrojnega ljudstva tudi vse cerkvene in državne lokalne oblasti in tudi vojaštvo. Vse se je zavedalo velikega pomena tega dogodka, ko po tisoč in šestdesetih letih stopa prvič na slovenska panonska tla zopet slovenski cerkveni vladika, da nadaljuje ono delo, ki je prestopilo s smrtno sv. Metoda. Ta velik zgodovinski moment so omenjali tudi vsi govorniki in spominjali se ga je tudi škof sam, ko je po dolgih letih prvič zopet zadonela v dolinlendavski cerkvi slovenska beseda. Kakor v Dolnji Lendavi, tako sprejemajo dr. Karlina povsod po Prekmurju, kamor prihaja birmovat in brez dvoma je, da bodo ti dnevi cerkvenih slovesnosti v Prekmurju zapustili globoke sledove tudi v narodnem mišljenju in čustvovanju tamkajšnjega slovenskega ljudstva, ki se še ni docela prebudilo iz težkega tisočletnega narodnega spanja.

Dejstvo, da težko tisočletje ni moglo docela zatreti slovenskega jezika in slovenske misli v Panoniji, da so se sedaj v trenutku porušili vsi madžarski napori tisočlet let in da kljub vsemu brezpravju tih dolgih dob danes vstopa burno pozdravljen od naroda stopa po prekmurski zemlji slovenski škof, dokazuje ponovno, da naroda, ki ima v sebi življenjsko sposobnost ne more zatreti nobeno še tako kruto in dolgo nasilje. Pride čas, ko zopet otrese z ramen vsiljeni mu jarem in je zopet to kar je bil nekoč. Tudi dolgi, temni tisoč let ni dovolil za popolno potutjenje vztrajnega naroda. To razveseljivo dejstvo nas tolaži, ko zremo na Koroško in v Primorje, kjer danes preganjajo iz cerkva zadnje ostanke slovenskega bogoslužja, misleč, da bodo dosegli v par letih to, česar niso mogli doseči Madžari v Prekmurju celih tisoč let! Zaman ves napor. Prišel bo dan, ko bodo sedeli na škofovskih stolih v Trstu in v Celovcu zopet slovenski vladiki, ko bo naše koroško in primorsko slovensko ljudstvo zopet svobodno, kakor je danes prekmursko. Poedina je lahko zatreti in tudi potujiti, naroda kot kolektivne in vedno obnavljajoče se enote — nikdar!

Razvoj odškodninskega vprašanja.

Ako se ozremo na dosedanje zgodovino odškodninskega vprašanja, moramo priznati, da se razvijajo dogodki po objavi izvedenjskih poročil iz velike naglice. Sem spada tudi potovanje belgijskega ministrskega predsednika Theunisa in zunanjega ministra Hymansa v Pariz in London ter predstoječi sestanek z Mussolinijem. Glavne ovire za uspešen razvoj obstojajo sedva med Londonom in Parizom in v tem pogledu so uspehi, ki sta jih dosegla belgijska ministra velikega pomena.

Predvsem ne predvideva Dawesovo poročilo določene vsote, ki bi jo morala plačati Nemčija kot vojno odškodnino. Angleška vlada se nagiblje k znižanju nemške odškodnine in zahteva takojšnjo izpraznitev zasledenih krajev, da se na ta način aresniki predlog izvedencev glede vzpostavitve gospodarske enotnosti nemške države. Tudi Francozi niso načelno proti znižanju nemških reparacij in bi sprejeli minimum 26 milijard, toda pod pogojem, da se črtajo njeni zavezniški dolгови, ki znašajo 27 milijard.

To francosko zahtevo podpira tudi Belgija in Italija. Italija se ni od sklenitve versajske mirovne pogodbe baš intenzivno zanimala za odškodninsko vprašanje. Nagibala se je zdaj na francosko, zdaj na angleško stran, kakor so pač zahtevali njeni gospodarski in politični interesi. Tako je pristala tudi na zasledbo nemškega industrijskega ozemlja, ker je bila uverjena, da more le tako izterjati nemški dolg, ki ga je kiavno potrebovala. A sedaj, ko je Francija ponovno spravila na tapet medzavezniške dolgovce, se je zdel Mussolinijev vladni ugoden trenutek za aktivno poseganje v reparacijski problem. Zadržna Coolidgeva izjava, da Zedinjene države ne nameravajo odpustiti dolgov svojim bivšim zavez-

nikom, je namreč v isti meri zadela Italijo, kakor Francijo in Belgijo, medtem, ko Anglija še ni zavzela svojega stališča.

Francoska zahteva je, da se reši vprašanje medzavezniških dolgov skupno z vprašanjem vojne odškodnine. Razumljivo je, da so to francosko zahtevo z veseljem pozdravili v Bruslju in Rimu in da je sedaj za obe državi velike važnosti, da se čimprej ugledajo nespoznanju med Londonom in Parizom, ki imata v reparacijskem vprašanju še svoje posebne interese. Kot posredovalec je nastopila Belgija.

O skedih francosko-belgijske konference prinašajo listi zanimive podatke. Poincaré in Theunis sta se po poročilih iz merodajnih krogov sporazumela, da se opusti okupacija Poruhra sorazmerno z nemškimi reparacijskimi vsotami. Ako izpolni nemška vlada vse pogoje, ki jih predvideva izvedenjsko poročilo, se spremeni vojaška okupacija v »nevidno«. Francosko-belgijska politika napram Nemčiji bo v bodoče odgovarjala nemškemu zadržanju. Obe državi se bosta koncilijantno trudili, da okrepi v Nemčiji strni, ki zagovarja izpolnitev prevzetih obveznosti.

Sicer so bila na dnevni redu pariške konference še razna vprašanja, ki se tičejo izključno samo francosko-belgijskih odnosov. Predvsem trgovinska pogodba, ki je povzročila zadnje belgijsko ministrsko krizo. Belgijci namreč neprestano napadajo trgovinsko pogodbo s Francijo, ki bi koristila samo slednji in zagovarjalo trgovske zveze z Nemčijo. Francija pa nikakor neče, da bi dobivala nemško blago preko Belgije in skuša doseči, da bi se sklenila med obema državama carinska zveza. Toda v tem oziru tvorijo za belgijsko vlado veliko oviro Flamci in socialisti.

Po vestih iz diplomatskih krogov sta imela belgijska ministra srečo tudi v Londonu. Ustvarjena je bila kompromisna podlaga, na kateri se bosta razgovarjala na predstojećem sestanku: Macdonald in Poincaré. Dozdeva se, da je bil ta predhodni

sporazum dosežen na podlagi medsebojnih koncesij. Anglija ne bo več s svoje strani spravljala v ospredje poruhrske zasledbe, kajti Macdonald se je posrečilo prepričati, da ne morejo Francozi nenkrat črtati svojih svedenih izjav o »obdržanju zaloga«, da pa postane zasledba v resnici »nevidna«. Poleg tega je Macdonald pristal na francoske zahteve: 1. glede medzavezniške gospodarske kontrole nemške produkcije; 2. da se ne določa natančna vsota nemških anuitet; 3. da se razpiše angleško in ameriško posojilo Nemčiji, predno se uredi vprašanje medzavezniških dolgov; 4. glede uračunavanja zasledbenih stroškov v vojno odškodnino.

Macdonaldov korak bo morda presestetel one, ki so pričakovali, da bo angleška delavska vlada poglabila razdor med Londonom in Parizom. Toda Macdonald se zaveda važnosti trenutka in le zadovoljen, da se mu je posrečilo, če ne že rešiti, vsaj eliminirati vprašanje poruhrske okupacije iz predstojećih pogajanj. To vprašanje je namreč grozilo zavleči pogajanja glede rešitve reparacijskega problema za nedogleden čas. Tudi Francozi so s svoje strani precej koncedirali. Poincaré se je končno odločil zapustiti pot svoje dosedanje politike pod pogojem, da mu dajo ostali zavezniški dovoljna jamstva za doseg vojne odškodnine. Zasluga belgijskih ministrov je, da sta uverila Macdonalda o pravilnosti dosedanje francoske politike in ga pripravila do tega, da gleda na reparacijski problem z nekoliko drugačnimi očmi. Bilo jima je nekoliko olajšano s tem, da sta obrazložila stališče lastne vlade, ki se sicer v vsem ne strinja s Poincaréjevo politiko, ki pa mora odobravati njegove cilje.

Svojo misijo dokončata na milanskem sestanku z Mussolinijem, kakor bo imela reparacijska komisija zbranega dovolj materiala, da spravi s sveta reparacijski problem, s katerim si že pet let belijo glave evropski državniki.

Politične vesti.

samega, oziroma strankinega vodstva. Je popolnoma jasno, da se uprjajo ti radičevci prisegi po nalogu strankinega vodstva. Ker je to radičevsko igranje za državo vedno bolj predzrežno značaja, je skrajni čas, da se napravi konec, in da se pokličejo na odgovornost hrvatski voditelji.

— **Domovina nad vse.** V beograjski »Rečici« glasiu samostojnih demokratov, piše inž. Milan Pavlović: Pozicija proti radikalom mora imeti svoje meje, ker je država nad vsem. Ako je le kolikaj pameti v ljudih, ki reflektirajo na vodstvo države, potem morajo ti ljudje uvideti, da je vendar le najbolj naravno, da se grupirajo vsi oni, ki hočejo eno in isto, a to je centralistično ureditev monarhije na temelju vidovdanske ustave. Domovina nad vse — to je edino pravi temelj, na katerem se gradi država, v kateri bodo zadovoljni vsi državljani. Ako pa so ljudje, ki hočejo drugačno ureditev države, naj se tudi grupirajo z odprtimi cilji, da se more ljudstvo svobodno odločiti za to ali ono stran.

— **Radičev uspeh.** »Vreme« piše: S svojim volilnim proglasom, v katerem ne odstopa niti za las od svojih znanih programatičnih točk, je ubil Radić še oni ostale upanje, ki so ga gojili beograjski blokaši. Radić jim je odprl svoje srce in izjavil, da noče na lhubo nobenemu in niti ne na lhubo Davidoviću zapustiti svoje linije, zlasti pa ne svojega cilja, da pride čimprej do volitev. Davidović se je mučil, da bi sestavil blokaško vlado, ki naj bi nadaljevala delo z večino v parlamentu. Radić ni šlo za to, da bi Davidović stvarno nudil priliko za parlamentarno delo. On je hotel volitve za vsako ceno. Vedel je, da bi bilo absurdno, ako bi vstopil s svojo odpadniško stranko v volilno vlado, slutil pa je tudi, da niti Davidović ne more dobiti vlade, ker računa na njegovo pomoč. Za Radića je dobrodošla Pašićeva volilna vlada, samo da se vršijo volitve... Radić je dosegel na eni strani, da je ostal vodja in edini predstavnik hrvatskih mas, na drugi strani pa, da je razdelil Srbe. Sicer pa ni izključeno, da sam Radić zavestno in preračunljivo dela na izgrabi srbske fronte. On čuti, da se hrvatsko vprašanje ne more rešiti vse dotle, dokler ne pride do razgovora med kompaktno srbsko večino. To želi doseči čimprej. Podaljšanje tega procesa bi moglo izzvati med njegovimi pristaji nerazpoloženje in cepitev njegove stranke... Že misli Radičevga programa onemogočuje sodelovanje z Davidovićem. Prijaznosti med radičevci in našimi blokaši,

ki se odigravajo po beograjskih kavarnah, je samo taktična igra, s katero hoče Radić izkoristiti na jezuitski način dobrodružnost naših pesnikov bratstva in sporazuma. To je bistvo Radičeve politike in brezdvomen dokaz njegovega uspeha.

— **Avstrijski dlani.** »Samouprava« se bavi v dolgem članku z metamorfozami ljublj. »Slovenca« — ki so naši javnost dobro znane — in piše med drugim: Z eno besedo, »Slovenec« je bil monarhističen, dokler je bil na Dunaju cesar Karl in v Berlinu cesar Viljem, postal pa je republikanski od dneva, ko imajo Slovenci svojega kralja v Beogradu... Ako je kakšna stvar ali ideja služila avstrijskim interesom, je bila za »Slovenca« katoliška in po katoliških načelih jo je moral braniti. Ako pa v sled okolnosti kakšna stvar ali ideja ni bila več v avstrijskim duhu, potem ni bila za »Slovenca« več katoliška in katoliška načela so zahtevala nekaj popolnoma drugega. Ne sme se pozabiti, da je »Slovenec« sedaj isti list, kot je bil pred 5, pred 10 leti, ko se je pričela svetovna vojna, pred 30 leti, ko je prevzel vodstvo stranke dr. Šušteršič in še bolj nazaj do svojega začetka pred 52 leti. Nikdar ni spremenil lastnika in izdajatelja, bil je vedno v istih rokah in organ iste stranke. Ljubljanski »Jutro« je mnenja, da so take spremembe v slovenskem katoliškem časopisu posledica vatičanske politike in rimskega diktata. »Jutro« je v zmoti. To je danajski duh in habsburška politika. Nato navaja »Samouprava« na kratko cerkveno zgodovino med Slovenci, kjer se je razširil cesarski in protivatičanski jožefinizem, kateremu je središče janzenizem. Jožefinizem in janzenizem sta se naslanjala na cesarski Dunaj. Slovenski cerkveni krogi in takolmenovani katoliški tabor so bili globoko prežeti avstrijskega duha. V era in katoliška načela so bila večkrat izigravana za okrepitev avstrijskega servilizma. Da se nista jožefinizem in janzenizem tako globoko ukoreninila med Slovenci, oziroma da je bilo med njimi več vatičanstva, t. j. univerzalnega katoličanstva in da je imela cerkev manj avstrijskega duha, bi slovenska ljudska stranka zavzemala sedaj v mnogih stvareh drugačno stališče.

— **Diplomatični spor Nemčije z Rusijo.** Sobotni dogodki v trgovskem zastopništvu SSSR v Berlinu je imel za posledico ostro noto ruskega poslanika Krestinskega na nemškega zunanjega ministra, v kateri se najostreje protestira proti nastopu policije proti sovjetskemu trgovskemu zastopništvu, ki je kot urad SSSR podrejeno ruskemu poslanstvu. V noti se ostro graja, ker je policija nastopila, ne da bi se bila prej potom zunanjega urada dogovorila z ruskim poslanikom. V svojem odgovoru naglašajo zun. min. Stresemann, da se poje dejanska položaja v ruski noti znatno razlikuje od ugotovitev pristojnih uradov in da se k stvari še povrne, ko bo preiskava zaključena.

— **Porast in upadek nemške socialno-demokratske stranke.** Ko bi ne bilo komunizma, bi bila Nemčija danes država s socialistično večino. Komunizem je pa raztrgal socialistične vrste in jih silno oslabil. Socialna demokracija se je razvijala v Nemčiji takole: Volitve l. 1893 44 mandatov, l. 1903 81 mandatov, 1912 110 mandatov, 1918 185 mandatov, 1920 191 mandatov, 1924 99 mandatov. Ako pristajemo k socialni demokraciji še komuniste, dobimo za l. 1920 okoli 210 in za l. 1924 največ 170 socialističnih mandatov. Seveda račun ne drži, ker je med tema dvema skupinama nepremostljiv prepad. Ti dve skupini se bosta med seboj prepirali, druge stranke bodo pa vladale.

— **Vprašanje večine v nemškem državnem zboru** bo jako komplicirano. Ako se smatrajo volitve za plebisit in sprejetju ali odklonitvi mnenja izvedencev, je zaenkrat gotovo, da je za sprejetje v novem parlamentu sicer majhna, toda zanesljiva večina, ki sega od soc.-demokracije do nemške ljudske stranke. Ker obvlada zunanjia politika tudi vso notranjo politiko Nemčije, ni izključeno, da se stori vlada na tem temelju. Obnovitev takozvane vladne koalicije od soc. demokratov do nemške ljudske stranke se bo pa komaj posrečila, tako da moramo v teh okoliščinah računati z vlado, ki se bo naslanjala na manjšinsko zbornico. Ker pomenjajo gotovi zakoni, potrebni za izvedbo načrta ekspertov, izpremembe ustave in zahtevajo radi tega dvotretjinsko večino, bo njihovo sprejetje v parlamentu pripravilo vladi ogromne težave, ker dvotretjinske večine v novi zbornici ni. Mogla bi se pa doseči, ako se stori vlada na podlagi meščanske večine z udeležbo nemških nacionalcev in z izključitvijo soc. demokratov. Notranja politična situacija je po novem še bolj zamotana kakor je bila prej. Kljub temu berlinska borza optimistično gleda na položaj, ker je nazirana, da ostane na krmlu sedanja vlada, ki bo našla tiho podporo od strani socialnodemokratske stranke. Upa se tudi, da ne bodo nemški nacionalci trdovratno vztrajali na svojem odklonilnem stališču k učitru izvedencev.

— **Belgija — posrednica med veseli lami.** Po poročilu »Timesa«, je bil obisk belgijskih ministrov v Londonu jako važen, ker so se odločili za diplomatični »clearing house« za zavezniške nazore v reparacijskem vprašanju. Ko se končajo volitve v Nemčiji in Franciji in se belgijski ministri povrnejo iz Italije, bo Evropa čakala na znamenje iz Bruslja. Pri povzetovanjih Belgijcev z Macdonaldom, je Theunis načrtal plan gospodarske blokade za slučaj obotavljanja Nemčije, vendar bi na izvedbo blokade zahtevala predhodni intervencij pri nemških sosedih: Danski, Holandski, Českoslovaški in Švicarski, ki imajo jako ozke gospodarske stike z Nemčijo. Izvedba blokade bi bila podrejena kontroli Zveze narodov in Macdonald je tekotem pogajanj izjavil, da bo obotavljajoča se Nemčija našla proti sebi zavezniške trdno sklenjene. Po izjavi belgijskega zunanjega ministra Hymansa se bo medzavezniška konferenca sešla šele takrat, ko bo čisto jasno, da se bo moglo doseči sporazum. Po današnji situaciji je ta konferenca bližje kakor se splošno misli.

— **Lužički Srbi in volitve v nemški parlament.** Volitve v nemški državni zbor so zedinile Lužičke Srbe od Blot (Spree) do Budišina brez razlike stanu in vere. Katoliški Srbi so sprejeli program srbske ljudske stranke, katere glasovi so pripadli manjšinskemu bloku. Srbska ljudska stranka je prirejala po vsej Lužici volilne shode, ki so bili zelo dobro obiskani. Nacionalno prebujenost lužičkih Srbov kaže dejstvo, da je šla Lužica na volišča skupno z drugimi zatiranimi narodnimi manjšinami. Vso volilno akcijo sta podpirala lista »Srbske Novine« in »Katoliški Posel«.

Petek, 9. t. m. ob 8. zv.

v Unionski dvorani

koncert Glasbene Matice.

V. V.: Krščanska ljubezen.

(Resnična zgodba.)

Kogar preganja nesreča, ga le redkokdaj izpusti in se ga drži kot kljop kože. Čep prav ni bil rojen pod nesrečno zvezdo. Zgodilo se je, da se je pred nekaj meseci preselil moj prijatelj Janez z najskrajnejše točke ljubljanske periferije v belo mesto, v prijazno šentpetersko predmestje. S prejšnjim stanovanjem je bil sicer zelo zadovoljen, ker je bilo karseda mirno; mirno pa je bilo zato, ker leži sredi legega polja in se nahaja v najbližji bližini tisti žakostni kraj, kjer vlada večer mir in pokoj, in sivi večni laž, amen. Prijatelj Janez pa je slovenski duševni delavec, in potentakem nujno in na vsak način potrebuje miru. Sicer ima pa tudi že dva šoloobvezna otroka, ki bi bila v stanju raztrgati deset parov čevljev na leto pri toliki oddaljenosti šole od doma in obratno. Zato se je z velikim veseljem, posebno z ozirom na današnje stanovanjsko krizo in mizerijo, preselil v novo stanovanje kljub opominom in svetom svojih izkušensih prijateljev. On pa se ni ustrašil ničesar zato, ker je idealist (— duševni delavec pri nas mora biti idealist —), in pregovor pravi: »Sila kola loml, pianec pa stole in mize,« in tudi otroški čevlji so dragi.

Z novim hišnim gospodarjem sta se prav prijazno pomenila glede najemnine itd., napravila sta pismeno pogodbo, za malenkost sta se pa pred pričo zmenila kar ustmeno. In tako malenkost je bil tudi ključ, oziroma upraba pralnice. Kdo bi si mislil, da more postati čisto enostaven, železen ključ od pralnice jabolko silnega prepira, ki je imel svoj konec šele na »kravati rihtit«. Stvar se je godila namreč takole: Prijatelj Janez ima namreč poleg dveh šoloobveznih otrok še dvoje čisto malihni šolo še davno ne obveznih otrok. Taki otroci zamažejo toliko perila, kolikor ga jim obide, oziroma daš. In prišlo je tako, da je žena prijatelja Janeza prvič v novem kvartirju namočila perilo v čebur. Poslala je najstarejšega fanta svojega naraščala h

Prosveta.

Danes zvečer gostuje v naši operi operni pevec tenorist Roman Lubinecki, in sicer nastopi v operi Faust v vlogi Fausta. Gospod Lubinecki poje pri nas na angažma za bodočo sezono. Predstava se vrši za red E.

Na petkovem koncertu Glasbene Matice nastopita na našem koncertnem odru dva nova dirigenta. Konservatorski profesor in skladatelj Josip Michl vodi orkestralno društvo Glasbene Matice in si je za svoj tokratni nastop izbral tri suite za godalni orkester. So to dela velikih kontrastov in dirigentu je dana v obilni meri prilika, da pokaže svoje notranje pojmovanje in kako skuša z istim vplivati na svoj aparat — na orkester, ki naj izvede skladateljeva in njegova čutila. — Pevski zbor Glasbene Matice pa nastopi pod vodstvom g. Srečka Kumarja, ki je določen kot naslednik Mateja Hubada pri Matičnem zboru. Za svoj prvi nastop si je izbral celo vrsto del iz najmodernejših slovenske literature. Gospod Kumar je do sedaj vodil učiteljski pevski zbor v Juljski Krajini in vsi, tudi tujerodni kritiki, so mu enoglasno priznali, da ga vodi globoko občuteno ter z večjo in sigurno roko. Prepričani smo, da bodo vreden naslednik svojemu velikemu predniku. Vstopnice so v predprodaji v Matični knjižarni.

Gospa Sarličeva, članica ljubljanske drame, nastopi po daljšem bolniškem dopustu prvič v soboto, dne 10. t. m., in sicer v glavni ženski vlogi drame francoskega pisatelja Lenormanda »Izgubljene duše«. Premijera v dram. V soboto, 10. t. m., bo v ljubljanskem dramskem gledališču premijera igre modernega francoskega dramatika Lenormanda. Naslov njen je »Izgubljene duše«. Vsebinska je zajeta iz igralskega in umetniškega življenja. Celotno delo se odlikuje z odlično karakterizacijo vseh nastopajočih oseb. Pisatelj je globok in intimen ter nam odkriva tragedijo dveh duš z ostrino silnjega psihologa. Glavno žensko vlogo igra gospa Sarličeva, glavno moško vloga Rogoz. V ostalih vlogah nastopijo ga,

Rogozova, ga. Juvanova, gna. Rakarjeva, gna. Mira Danilova, g. Skrbineš, ki igra drugo največjo moško vlogo, g. Peček, g. Jerman, g. Terčič in skoraj vse ostalo dramsko osebo. Repriža bo v nedeljo, dne 11. t. m.

XII. mladinsko predavanje, ki bi se moralo vršiti v nedeljo, dne 11. t. m., se preloži na nedeljo, dne 25. t. m. ob pol 11. uri v unionski dvorani. Spored ostane isti, kakor je bil javljen za to nedeljo.

KULTURNE VESTI IZ SOVJETSKE RUSIJE.

Spominil Maksima Gorkoga na V. I. Lenina se bodo objavili v tisku v jako prištrženi obliki, ker je sovjetska politična cenzura v njih silno mnogo črtala.

Na petrogradski univerzi se je ustanovila stolica za kriminalistiko mladostnih; predava prof. Gribojedov.

Iz Odesa je bilo izgnanih v astrahansko gubernijo 19 slušateljev odeske univerze radi političnega udeleževanja; 5 izmed njih je članov zveze komunistične mladine.

V petropavlovski trdnjavi so izpremenili Trubecko utrbo v stalni oddelk revolucijskega muzeja, posvečen revolucionarnemu gibanju koncem minuloga stoletja. Restavrirajo se prostori, v katerih so bili zaprti znameniti ruski revolucionarji.

Moskovski narodopisni muzej Rumjanceva se opusti. Slike se bodo oddale Tretjakovski galeriji, v prostorih muzeja pa se bo ustanovila »Javna Leninova knjižnica«.

Na podstržju petrogradske umetnostne akademije so našli 12 posmrtnih mask, ki so v starih seznamih vpisane kot »maske neznanih oseb«. Po temeljitih preiskavi se je odkrilo, da so to maske voditeljev francoske revolucije Dantona, Marata, Robespiera in dr., ki jih je najbrže začetkom preteklega stoletja prinesel s seboj v Petrograd kipar Horace Vernier, ki je bil svoj čas profesor petrogradske akademije in ki je v dobi francoske revolucije skupaj z umetnikom Davidom deloval na projektih umetniškega olepšanja revolucionarnih slavnosti.

Naročajte in širite
„Narodni Dnevnik“!

Dnevne vesti.

Ljubljana, dne 7. maja 1924.

— **Nenarozniki.** Danes pošiljamo nekaterim naslovnikom list na ogled z vabilom na naročbo. Ugotavljamo, da je naš list edin neodvisen političen dnevnik v Sloveniji, ki prinaša najboljše izvirne informacije iz tu- in inozemstva. S številko 1. maja je začel izhajati naš novi in veleslavni roman »Tarzan« sin opice, ki je najnovejša svetovna književna novost. Pri naročitvi navedite, da želite imeti vse številke od 1. maja naprej. Ne zamudite naročiti si »Narodni dnevnik«. Prilagamo položnico, na kateri blagovolite razen mesečne naročnine, ki znaša 16 Din označiti tudi natančen naslov.

— **Uprava.** Abdera. Zaradi našega plakata se zgražajo seveda tudi abderiti mariborskega »Tabora«. Gospodje pravijo, da je plakat »Tarzana« pohujšljiv za mladino. Bi res radi videli tistega dečka, ki je videl na našem plakatu kaj drugega kot boj med človekom in opico. Tako pa res še ni pokvarjena naša mladina, da bi prišla pri pogledu na plakat »Tarzana« na erotične misli. To je pridržano, ki iščejo grehi in ki hlinijo zgražanje.

— **Tabor.** pa je tudi našel, da je roman »Tarzan« plod vročinske domišljije. Ta trditve pa je presmešna celo za abderite in zato gremo s preizidom preko nje.

— **Telefonska proga Beograd—Dunaj.** Dne 15. maja bo odprta druga telefonska direktna proga med Beogradom in Dunajem, ki bo vodila preko Slovenije. Z novo progo bo izdatno razbremenjena sedanja direktna proga med Beogradom in Ljubljano.

— **Upokojeni so:** Dr. Vojteh Strnad, policijski komisar v Mariboru, Josip Hvala, kancelist pri velikem županu za Ljubljano, kancelist pri velikem županu za Ljubljano, kancelist pri okr. glavarstvu v Logatcu.

— **Prošnje za privatno radio-postaje.** Poštna ravnateljstva so dobila točna navodila, kako je tolačiti pravilnik za privatne radio-sprejemne postaje. Prošnje za privatne radio-postaje je vlagati pri pristojnih poštarnih direktorjih, kjer se dobe tudi vsa potrebna tozadevna pojasnila.

— **Nove cigarete.** Uprava monopola je sklenila oddati v promet novo vrsto cigaret najboljše kvalitete z nazivom »Karagorgje«.

— **Cigarete** se bodo izdelovale iz tobaka, ki ga bo uprava monopola nakupila v Kavai na Grškem. Nove cigarete bodo prišle v promet začetkom meseca junija.

— **Zdravljenje vojnih invalidov v Dolenjskih toplicah.** S 1. junijem t. l. prične invalidska uprava z brezplačnim zdravljenjem v Dolenjskih toplicah. Oni invalidi, ki so dejansko potrebni zdravljenja v teh toplicah naj pošljejo čimprej svoje prošnje invalidskemu odseku oddelka za socialno politiko v Ljubljani. Prošnje morajo biti opremljene z zdravniškim izprijemalom (ozirnoma potrdilom) okrajnega ali okrožnega zdravniškarja, kjer se potrjuje, da je prošlec res potreben zdravljenja v Dolenjskih toplicah, ter da je bolezen dejansko v vzročni zvezi z njegovo invaliditeto. Prošnji, ki ne bodo v tem smislu opremljene, se ne more vpoštevati. Poleg zdravljenja se bo nudila bolnikom-invalidom tudi brezplačna oskrba v invalidskem domu v Toplicah. Neposredno po prihodu v Toplice bo vsakega bolnika preiskal še zdravnik kopalnice, kateri bo določil dobo zdravljenja.

— **Fiziološki in histološki institut v Beogradu.** Ministrstvo za zgradbe je odobrilo kredit 7.900.000 Din za postavitev fiziološkega in histološkega instituta medicinske fakultete beograjske univerze.

— **Novo posojilo beograjske občine.** Kako poročajo iz Beograda, se je mestna občina odločila, da od privatnih finančnikov dobi novo posojilo 250 milijonov dinarjev, katerega bo porabila za razne komunalne investicije.

— **Preselitev odvjetniške pisarne v Beogradu.** Slovenski odvjetnik dr. Joža Ravnik v Beogradu je preselil svojo pisarno v Kosovsko ulico 22.

— **Prostovoljno gasilno društvo na Laveci** priredi veliko vrtno veselilo 11. maja na vrtu g. I. Ogriana. — **Sporod:** Začetek veselice ob 2. uri popoldne, sprejem društva, srečevalo, šaljiva pošta, godba itd. — **K** obilni udeležbi vabl obdor.

— **Prostovoljno gasilno društvo na Barju** priredi v nedeljo 18. t. m. veliko vrtno veselilo na vrtu gosp. Vrblina na Ilovici.

— **Krvav zločin v Križevcih.** V Križevcih pri Ljutomeru je služboval pri tamkajšnjem veleposelniku dr. Lebarju za hišnega človeka nek surov in malomaren fant, ki se je večkrat upiral ukazom oskrbnika Kardinarja. Tudi dne 2. t. m. je oskrbnik hišnega človeka radi malomarnosti in neobgledljivosti, kar pa je tega tako razjezilo, da je prišel pozneje, ko je oskrbnik že spal, v njegovo sobo ter mu z vilami razparal trebuh, tako da je kmalu umrl v silnih bolečinah. Po zločinu je hišni človek zbežal v bližnjo šumo, kjer se je skrival v kup listja, kjer so ga pa videle neke ženske in povedale ožornikom, ki so ga res našli. Ko je morilec videl, da ne more ubežati, si je z nožem precezel vrat. Onesveščena so na to prepeljali v bolnico, zdi se pa, da bo odzdravel in prejel zasluženo plačilo. Zločin se na Stajerskem torej še vedno množi.

KINO IDEAL
Četrtek 8., sobota 10.
petek 9., in nedeljo 11. maja
velik pustolovni film

Skrivnost Sebastopola
Pustolovna drama v 6 dejanjih, v glavni vlogi Friderika Patemann.

PREDNAZNANILO.
Na meji dobrega in zla.

— **Razvrstitev učiteljskega po novem zakonu.** Učiteljskega dobiva t. dni rešenja o preveliki v roke. Če misli kdo, da mu je bila pogrešno odmerjena osnovna ali položajna plača, ali nepravilno vsteta službena doba, se more pritožiti po čl. 228 zak. o civilnih uradnikih v roku 30 dni po vročitvi rešenja naravnost na državni svet. Pritožbo pošlje v dveh izvodih neokolovano in priloženo. Priloži naj za utemeljitev pritožbe potrebne listine (v enem izvodu — prepis listin morajo biti overjeni po šolski oblasti z žigom in podpisom).

— **Spartna kosa.** V Rdečem bregu na Pohorju je umrl tamkajšnji župan, 50 letni posestnik Lovrenc Kop.

Ljubljana.

— **»Slavčeva« razstava.** V Narodnem domu zbujajo pozornost in je prav dobro posejana in je verna slika 40 letnega pevkega in narodnega razvoja. Odprta je vsak dan od 13. do 16. ure, v nedeljo 11. t. m. pa od 9. do 13. in od 14. do 17. ure. Razstava bo odprta tudi 1. junija na dan ljudske slavnosti in opozarjamo zunanja društva, katera pridejo tedaj v Ljubljano, da si ogledajo razstavo.

— **Majniški izlet društva »Pravnik«** bo letos združen z zanimivo ekskurzijo. Udeleženci se odpeljejo v soboto 17. maja t. l. s popoldanskim gorenjskim vlakom iz glavnega kolodvora ob 3. uri 10 minut do St. Vida, odkoder se podajo k tacenskemu mostu. Od tega mostu peš izprehod vzdolž ob Savi po njenem desnem bregu do Ježice. Na tem izprehodu bo pojasnjeval g. univ. prof. dr. Karel Hinterlechner, kako je učinkovala regulacija Save med Tacnom in Lazani na poglavitnih savskih struge in posledno s tem na izviru ljubljanskega vodovoda. S tem bo v naravi utemeljeval svoje naziranje, ki ga je izrekel na svojem predavanju, ki se je vršilo lansko leto meseca decembra pod naslovom »Geologija in uprava« na sestanku društva »Pravnik«. Po izprehodu na Ježici prijateljska zabava v gostilni »pri Aleksi«. Če bo 17. t. m. slabo vreme, se bo vršil izlet dne 24. maja. Vabimo gg. člane, da se izleta mnogobrojno udeležijo: gostje dobrodošli!

— **Umrlj so v Ljubljani.** Dne 4. maja: Josip Krivina, posestnik, 31 let. — Dne 5. maja: Elizabeta Karolina Grce, hči tovarniškega mojstra, 7 mesecev. — Albina Trček, hči žel. pis. sl., 18 let. — Franciška Lunder, dninarica, 76 let. — Dne 6. maja: Apolonija Strukelj, trgovka, 87 let. — Blažek Kovač, novorojenček, 3 ure. — Avgust Paik, novorojenček, 6 ur. — Fran Pretnar, vrtnarski delavec, 52 let.

— **Policijske prilive.** V zadnjih 24 urah so prispele na policijo sledeče ovadbe: 4 tatvine, 1 goljufija, 5 pianosti in kaljenje nožnega mra, 4 prestopki cestnopolijskega reda, 2 prestopka pasnega kontumaca, 2 poškodbi tuje lastnine, 1 nevarna grožnja.

— **Tatvina dežnika.** Sinoči je bil ukraden delavcu tobacne tovarne Rudolfa Tekavcu v kavarni Vošnjernik na Sv. Jakobu trgu polsvilen moški dežnik vreden 250 Din.

— **Tatvina kokoši.** Antonu Jermanu v Streliški ulici so bile ukradene iz nezaklenjenega dvorišča 3 kokoši vredne 150 Din.

— **Nepoštena natakacija.** Marta T. je bila svoj čas čedno dekle, vsaj tako so ji povedali drugi, ki so osvajali njeno srce, pa tudi sama se je tega prav dobro zavedala. Vzljubila je življenje z vsem ognjem svojega deviškega srca in bila hkrati zaljubljena kar na več mestih. Po policiju je bila natakacija. Večletnik prapostojno je menjaval službe zelo pogosto in tako hitela k cilju, da postane čimprej samostojna gostilničarka. In tako je izšel njen dober nosek, da se oddaja v Rožni dolini neka gostilna v najem. Podjetna Marta se je vsled svoje zgornosti kmalu pogodila in vse mlado, kar nosi hlače, je dlo k njej in obudovalo njene lepe črne oči. Marti je šel posel izvršno od rok. Prišlo je posnemala žudež iz Kane galilejske in s svojimi zapeljivimi pogledi osvajala fante kar po vrsti. Razgreti (od njenih pogledov namreč, od vina ne) so gosti vselej ugovarjali policijski uri. Ona pa, zvesta svojemu poklicu, je previdno skrbela zato, da pridejo polagoma vsi »stalni« gostje na vrsto. — Nekoga lepega dne pa se je Marti zazdelo, da ji je zmanjkalo 10.000 kron. Niti pare več niti pare manj. S tem je morala opustiti, vsaj začasno svojo gostilničarsko obrt. K temu seveda je treba omeniti postransko okolnost, da so ji gostilno odpovedali, ker je obdolžila nekoga domačega človeka iz hiše, da bi utegnil dati polajnsko glede tistih 10.000 K. In tako se je Marti preselila s svojega ljubimca pod skromni krov svoje prijateljice A. Z vstopom v strogo »zasebno« življenje pa je odletelo tudi lepo število njenih kavalirjev. Osamljena in pozabljena si je pač sklenila pomagati, kakor si je znala. V čudno zvezo z Martino osamljenostjo pa so začeli hudobni ljudje spravljati dejstvo, da odkar je Marti »privatna« vedno pri kaki hiši kaj pogrešilo. In pravilo, da jim je zmanjkalo denarja, drugi zopet tožijo, da je izginil kakšen predpisnik ali kaj podobnega. Marti spričo tega namigavanja ni več obstanka, zato beži proč. Daloč neke na Dolenjskem si je sklenila odahnuti od posvetnih viharjev in skrivila. Med tem pa jo je presenetila žandarmerija, ki jo je vlijudo povabila nazaj v Ljubljano. In tako se je lepa Marta pripeljala te dni nazaj na pozorišče svojega prejšnjega delovanja, kjer bo morala odgovarjati in dajati gotova pojasnila radevednim gospodom na sodišču. Ti gospodje so segli daleč v Martino burno preteklost in odkrivajo stvari, o katerih celo Marta dvomi, da so bile, ali pa so, po njenem mnenju tako stare, da že več niso rešljive.

Maribor.

— **Vojaška proslava Jurjevega dne.** Gjurjevski uranek je mariborska garnizija proslavila tudi letos in sicer z budnico po mestu in s sprevedom, ki je prišel v Meljski vojašnici in odšel na Tezno, kjer se je vršila vojaška zabava. Proslave, posebno veselice na Tezno so se udeležili tudi rezervni oficirji in nekateri civilisti.

— **Odgojene prireditve.** Ker se vsled dežja v nedeljo javna tombola na Glavnem trgu v prid otroški bolnici ni mogla vršiti, se vrši prihodnjo nedeljo. Ravno tako se vrši v nedeljo 11. t. m. tudi ponovno nabiralna akcija za Ljudsko knjižnico, ki 4. t. m. vsled slabega vremena tudi ni uspeła.

— **Koncert.** Dne 12. t. m. koncertira v kazinski dvorani znani »Slovenski kvartet« (bivši Kozinov).

— **Hrvati na Pohorju.** V nedeljo je obiskalo Pohorje 68 članov in članic HPD iz Zagreba.

— **Diplome.** Vsled tehničnih ovir odbor lanske Industrijsko-obrtno izložbe še ni mogel podeliti diplom odlikovanim razstavljalcem, ker pa bodo diplome te dni gotove, se v kratkem razdele.

— **Cepljenje proti kozam.** V času od 19. do 24. maja se bo v mestnem fizikatu vsak dan vršilo brezplačno obvezno cepljenje vseh oseb, ki še niso bile cepljene in ki so stare nad šest mesecev.

— **Smrtna kosa.** V torek 6. t. m. je umrl v Mariboru veleposelnik in lesotilec g. Maks Straschill, družabnik lesne trdnice Felber in Straschill.

— **Mariborsko olepševalno društvo** priredi v soboto 10. t. m. zvečer v Götzovi dvorani ples metuljčkov.

— **Konjska dirka.** V nedeljo 11. t. m. ob 2. uri popoldne se vrši v Ljutomeru konjska dirka.

— **Požar na stratiščni municijskega skladišča.** V torek okrog 10. ure zvečer je na stratiščni municijskega skladišča pri Bohovi pod Mariborom vsled pomanjkljivosti pri dimniku izbruhnil požar v ostrejši. Mariborska požarna brigada, ki je nemudoma odšla na lice mesta, je po polurnem delu ogenj pogasila. Škode ni posebne, žrtev ni bilo.

Celje.

— **Občinske volitve v občini Okolica.** Za dne 16. junija so razpisane občinske volitve za veliko celjsko okoliško občino. Volilno gibanje se je že pričelo. Stranke so že pridno pričele prirejati volilne sestanke. Dosedaj so imele občino v rokah socialni demokrati in klerikalci. Župan je bil socialni demokrat.

— **Krstno slavo** je praznovalo Udruženje vojnih invalidov, podružnica v Celju, v torek 6. t. m. z mašo zadušnico za vojne žrtve, katere se je vršila ob 8. uri zjutraj v farni cerkvi. Zadušnice so se udeležili zastopniki oblasti ter precej občinstva.

Pozor! — Danes vsi v „KINO TIVOLI“
kier se predvaja do nedelje 11. maja tragedija ruskih beguncev v 7. dejanjih:

V glavnih vlogah:

Alfred Abel, Rudolf Klein-Rogge, Xenia Desni, Lil Dagover.

Ne zamudite! Telefon 108.

— **Seja občinskega sveta** se je vršila v ponedeljek zvečer v mestni posvetovalnici. Manjkalo je pri seli večje število odbornikov. Med drugimi so se obravnavale in sklenile sledeče važnejše zadeve: V domovinsko zvezo sta se sprejela trgovka Ana Kolenc in pekovski mojster Jakob Lopan. — Sklenilo se je po ponovnem opominu vložiti tožbo proti erarju, da se ugotovi, ali ima vojaška oblast pravico, uporabljati drevedar na Glaziji za vojaško vezbalnico. Vojaška oblast stalno uporablja ta javni prostor za vezbanje vojaštva, ne da bi bila kdaj prosila za dovoljenje mestno občino. Tudi vsi opomini občine na vojaško oblast so bili tozadevno brezuspešni. Vojaška oblast tudi noče izprazniti bolniških in konjskih barak na Spodnjem Lanovcu, kar bi se moralo najdalje zgoditi že do konca leta 1923. — Kontrolnemu organu za pobiranje nočne davščine se dovoli primerna nagrada od onih glob, ki jih mestni magistrat naloži strankam radi nemarnega pobiranja te davščine. — Razpravljalo se je dale obširneje o elektrifikaciji mesta, katero dobi v kratkem podvojeno množino električne sile iz Westenove tovarne na razpolago in še nekaterih drugih zadevah, nakar je bila seja zaključena. Zadeva športnega kluba glede »Glazije« v tej soji ni prišla na dnevni red.

— **Prikradevalni tečaj damskih oblačil** v Celju. Učni zavod za prikradevanje oblačil Ivan Bizjak priredi dne 11. maja t. l. ob 10. uri popoldne v risalnici osnovne šole v Celju poučno predavanje o raznih tkaninah v Radečah. Po predavanju se vrši vpisovanje za prikradevalni tečaj damskih oblačil, ki se prične v četrtek dne 15. maja popoldne ob 2. uri. Vstop k predavanju je brezplačen.

Dopisi.

— **Slovenska Bistrica.** Zabavni večer, ki sta ga priredila v soboto 3. t. m. orkestralni in pevski odsek Čitalnice je zelo dobro uspel, akoravno je manjkalo mnogo posetnikov iz naših narodnih krogov. Ugotovili se je pri obeh odsekih od zadnjih nastopov sem veliki napredek, kar je v prvi vrsti pripisovati zmoglosti in poživljenosti dirigenta g. učitelja Sekule. Smelo se trdi, da se naš orkester kljub kratkemu obstoju že lahko kosa z vsako drugo enako godbo. Tudi pevski zbor se je s prihodom izbornega baritonista g. Sifrarja tako povzdignil, da je upravičeno pričakovati še večji napredek. — Florjanov sejem 5. t. m. je bil vsled slabega vremena malo obiskan. Na trgu je bilo malo živine in obilo tulih kupcev.

Iz raznih krajev.

— **Svetovni pustolovec.** Ministrstvo notranjih zadev v Beogradu je bilo pred dnevi zaproseno od policije v Draždanih za podatke o nekem Branku Simiću, ki je bil tamkaj aretiran. Simić je nedavno prišel iz Francoske v Nemčijo in se nastanil v Ensnu. Ker govori Simić dobro ruski, je nastopil med ruskimi emigranti kot protiboljševski agitator. Bogati Rusi so naselili Simiću in mu dali večje vsote denarja. Med Nemci se je Simić predstavil kot direktor nekega berlinskega podjetja in mu je tudi uspeło, da je na goljufiv način izvajal denar. Ko so mu postala tla prevročja, je odšel v Draždane, kjer ga je policija aretirala. Policiji se je Simić legitimiral kot vrhovni vodja komunistične partije v Jugoslaviji. Med tem je draždanska policija ugotovila, da je bil Simić pred časom v Ensnu kaznovan na 6 tednov zapora vsled goljufije, katero je izvedel na ta način, da se predstavila kot knez Aleksander Orlov iz Moskve. Na prošnjo draždanske policije so se tudi naše oblasti pričele zanimati za Simića in ugotovile, da je njegovo pravilno ime Ljubomir Nikšić, pristojen v vas Ljubico v Hercegovini. Naše oblasti Nikšića preganjajo že dalje časa. Že leta 1916. se je Nikšić pojavil v Sarajevu, kjer se je predstavil kot kurir jugoslovanskega komiteja v inozemstvu in na ta način izvajal od nacionalnih krogov precejšnje vsote denarja. V Sarajevu se je Nikšić seznanil z vdovo nekega avstrijskega kapitana, ki je posedovala večje posestvo. Z vdovo je živel Nikšić v intimnih razmerah. Vdova je kmalu prodala svoje posestvo in je Nikšić na njene stroške živel skrajno potratno. Ko je nekega dne sarajevska policija odkrila neki klub svobodne ljubezni, sta Nikšić in mlada vdovica nenadoma izginila iz Sarajeva. Nikšić se je kmalu nato pojavil v Novem Sadu brez vdove, kjer se je zopet predstavil nacionalnim krogom kot kurir jugoslovanskega komiteja in izvajal denar. V Novem Sadu se je seznanil z nekim pomorskim poročnikom, kateremu je zapeljal ženo. Sedaj ga je policija radi raznih goljufij aretirala. Nikšiću se je pa posrečilo, da je ušel v inozemstvo, kjer je sedel v Draždanih iznova v rokah policije.

— **Bosanske banke i gradnja novih hiš.** Sarajevska stanovanjska oblast je tamosnje bančne zavode kaznovala z visoko globo, ker v določenem roku niso zgradile poslopja za poslovne prostore in za stanovanja svojih uradnikov. Banke so sklenile pritožiti se proti tej globi na ministrstvo za socialno politiko. Kako poročajo iz Beograda, je ministrstvo za socialno politiko že razpravljalo o tej pritožbi bančnih zavodov in sklenilo, da se razveljavijo globe in podaljša rok za gradnjo hiš na eno leto. Ministrstvo je pritožbi ugodilo predvsem vsled tega, ker bi banke morale odpovedati kredite številnim trgovcem in obrtnikom, če bi se jih prisililo, da zgrade predpisane stavbe.

Izpred sodišča.

PROCES PROTI KAPETANU CARLIERU V BEOGRADU.

Beograd, 7. maja. (B) Danes se je v dvorani okrožnega prvostopnega sodišča začela sodna razprava proti francoskemu kapetanu Carlieru, ki je še meseca oktobra l. l. usmrtil svojega prijatelja Isellyja. Najprej je bila prečitana obtožnica državnega tožitelja, s katero se Carlieri obtožuje poskušenežnega umora in pa zastrupitve. Nato se je prečitala izjava umorjenčevega brata Otona Isellyja, kakor tudi izjava Isellyjeve vdove. Sledilo je potem zasliševanje Carlierja, ki je izjavil isto, kakor pri svojem zaslišanju pri mestnem sodišču in na policiji. Nato je obtoženec branitelj Topalović napravil opazko glede poročila zvedencev, ki so trdili, da se je municija, s katero je bil usmrčen Iselly, mogla kupiti samo v Parizu. Prisotni zvedenci tega niso mogli potrditi. Druga opazka Topalovičeva se je tikala ogleda na lice mesta, ki se je izvršil šele tri mesece po umoru v sobi, kjer se je zgodil zločin. Po treh mesecih se namreč kraj vrat našlo luknjico, ki jo je napravila krogla iz revolverja manjšega kalibra. Zvedenci so ugotovili, da je bila luknja v višini rane, ki jo je imel Carlier na levi roki. S tem je bil Carlier obdolžen, da je po umoru Isellyja v svojo obrambo skušal preiskavo zavesti na napačno pot. Ker ni bil prisoten dr. Milovanović, ki je dal inicijativo za to predposlavo samooobrambo, bo moral biti pri prihodnji razpravi zaslišan. Proces se je ob 3. popoldne nadaljeval in je trajal do 6.30. Prečitano je bilo najprej mnenje sanitetnega sveta. Po tem poročilo je izključena možnost, da bi bil Carlier zastrupil Isellyja. Med citanjem so poslegli vmes advokati in hoteli dokazati, da to ni točno. Dva zdravnika sta dokazovala, da zastrupitev ni bila mogoča. O tem se je dolgo razpravljalo. H koncu je bilo sklenjeno, naj sanitetni svet da ponovno svoje mnenje. Med razpravo so se izvršile nove eksperimentacije v hotelu »Palace«, izid pa je še tajej. Proces se bo nadaljeval jutri.

NEVARNI STREHAR.

France Strgar ml. je pomagal svojemu stricu pri popravilu strehe na šoli na Ledini. Med delom je opazil v podstrešju kovčeg, ki je bil last šolskega sluga Janeza Podstudenška. In prilika je napravila tatu. Strgar je bil obtožen, da je zlezal v podstrešje in ukradel iz kovčeka, ki je bil zaklenjen 800 dinarjev gotovine. En del tega denarja je dal materiji za obleko. Obtoženec, ki je do konca tatvine odločno zanikal, je bil z ozirom na to, da je bil že trikrat radi tatvine kaznovan, obsojen na 4 mesece težke ječe in mora plačati stroške in vrniti denar. Strgar je izjavil, da kazni ne sprejme in se bo pritožil.

DRAGA KORAJZA.

V Furlanovi gostilni v Vrbljanah so se sprili in kot običajno po sporu stegli. Posebno hud je bil neki Anton Modic, Kovačev, ki je udaril Matijo Apalta tako, da mu je prelomil spodnjo čeljust in roko. Ker je bila takrat cela družba precej dobre volje, sta bila obtožena najprej Bežalj in Lisica, končno pa se je le ugotovilo, da je bil pravi krivec Modic, ki je bilo obsojen na 2 mesece težke ječe in mora plačati Opaltu 2000 Din za bolečine in druge stroške.

RAZNE SODBE.

Sprli so se v Soteski Lovrenc Tič in njegova tovariša France Učakar in Anton Jerman. Klicali so drug drugega z znanim »auf bika« in preklinjali. Kljub temu, da Tič ni bil v nobeni nevarnosti, kar je pri obravnavi tudi sam priznal, je pograbil kol in udaril Učakara po glavi tako, da je padel v nizko vodo in je običajl 7 ur nezavesten. Drugi dan so Učakara prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer je ostal 14 dni.

Tožen je bil Lovrenc Tič radi težke telesne poškodbe, katere sodni zdravnik dr. Travnar po tolikem času ni mogel več z gotovostjo ugotoviti. Zato je bilo obsojen Tič izjemoma samo na 1 mesec zapora. Plačati pa mora Učakarju 10.000 kron za izgubo za službo, bolečine in zdravila in pa 1288 kron za bolniške stroške. — Janez Plos, posestnik v Starem trgu, 69 let star mož je ušel dal z vrta, da prihajata po vasi konja in orožnik. Razglašeno je bil takrat v tem okraju pasji kontumac in zbal se je mož za svojega psa. Bil je tudi malo vinjen. Prezaglil se je in jih je nahrulil s prokletimi dursami, češ da nam vse pobijate in pse pobirate, nazadnje nam boste odpeljali še živino iz hleva. Mož ni prišel k obravnavi in je pisal, da naj ga oprostite, ker ima eno nogo odrezano in prosi za milostno sodbo. Sodišče je upoštevalo vse olajševalne okoliščine in bo plačal mož za to neprevidnost za enkrat samo 100 Din globe in pa stroške.

Gospodarstvo

NAŠE POSOJILU V ITALIJI IN ITALIJSKI DENARNI TRG.

O italijanskem posojilu naši državi, o katerem smo pred kratkim poročali, ni mogoče zvedeti nadaljnjih podrobnosti. Iz poročil naših listov je razbrati, da so izglede za plačiranje tega posojila v Italiji ugodni, dasiravno ofiicijalni faktorji ne dajo nobenih direktnih izjav. Nekateri avstrijski listi pa dvomijo, da so pogoji za to posojilo v Italiji ugodni. Za sedaj se še ne da ugotoviti zanesljivostjo, če je to mogoče, ali pa so te vesti le odsev bojznosti, da se naš denarni trg odvrne od Dunaja, ki je imel dosedaj močan vpliv na našega.

Včerajšnji zagrebški »Jutarnji list« priobčuje iz Beograda datirano brzojavko, ki radi italijanskega posojila ljuto napada vladno. Ker je razumeven srd blokaškega »Jutarnjega lista« na vlado radi popolnega poraza opozicijskega bloka, zato tudi ne moremo kontrolirati resničnosti poročila tega lista, zlasti še, ker izjava konkluzije, ki izključujejo vsak najmanjši videz objektivnosti. V ostalem pa poročila omenjeni list, da je že sklenjeno posojilo z Italijo. Posojilo bi znašalo 500 milijonov dinarjev za dobo 20 let po 7 odstotkov. Udeležene so tri banke, namreč tržaška »Banca Adriatica«, milanska »Banca Commerciale Italiana« in tržaška »Banca Commerciale«. Naša država pa bi dovolila temu bančnemu sindikatu gotove šumske koncesije v Bosni in Slavoniji in pa koncesijo za gradnjo železniške proge, ki bi vezala Split z Donavo.

× V Trbovnemolu pri Laškem obstoja že precej časa premogovnik, ki proizvajala prvovrstni, visokokaloričen svetločern premog. Radi terenskih in dovornih težko se rudnik do zadnjih let ni mogel kaj posebno razviti. Pred kratkim pa je rudnik prevzel delniška družba Golubovački »gljiglen« »Jelena« v Zagrebu, je preuredila obrat in ga dvignila tako, da se proizvaja zdaj dnevno že 2—3 vagone premoga. Glasom analize dunajskega kemijskega instituta ima ta premog 71 — 79 odstotkov ogljika in 7.100 do 7.900 kalorij ter je potemtakem eden naših najboljših premogov, ki v učinku doma la enači prvovrstnim inozemskim premogom. Podjetje gradi sedaj od rudnika do žel. postaje Laško poljsko železnico, in bo, čim bo ta železnica zgrajena dvignila proizvodnjo na najmanj 5 vagonov dnevno. Ležišče tega premoga so ogromna in zadostujejo za desetletja. Ker se je doslej proizvajal premog skoro ves pošiljal na velike industrije v Vojvodini in Banatu, je ostal pri nas skoraj nepoznan. Zdj je prevzel glavno zastopstvo in samoprodajo tega prvovrstnega premoga g. Dom. Čebin v Ljubljani, Wolfova ulica 11/I, ki dobavlja ta, kakor tudi Golubovački premog, ki je istotako jako dober (ima ca 6000 kalorij) promptno in po originalnih rudniških cenah. G. Čebin dobavlja pa tudi druge premoge iz slovenskih rudnikov po originalnih cenah in opozarjamo tozadevno na današnji oglaš.

× Sejm za krzno v Zagrebu. V Zagrebu so sprožili vprašanje prireditve stalnega sejma za krzno divjačine in krzna ter volne. Sejm bi bil stalna institucija in bi brez dvoma mnogo pripomogel k povzdigi našega izvoza krzno divjačine in pa krzna. Krzno divjačine so za naš izvoz vrlo važen predmet, letos meseca februarja je izvozila naša država za 22.1 milijona dinarjev krzno divjačine, ki so zavzemale osmo mesto v vrsti izvoznih postavk. Mesec kasneje, v marcu, se je povzpel izvoz krzno divjačine z osmega na četrto mesto. Izvoz je znašal 73 ton za 45.833.500 dinarjev. Ta veliki prirastek je seveda razlagati s tem, da je marec ravne najvišjevalne sezone za izvoz krzno divjačine. Vendar nam ta številka dovolj jasno dokazuje važnost tega produkta za naše gospodarstvo. Izvoz bo brez dvoma mnoge pridobil, če bodo mogli kupci ogledati in kupiti blago na sejm in jim ne bo treba potovati po vsej državi. Zdi pa se nam, da je Zagreb glede krzno divjačine mnogo predrag vsaj pri nakupu od lovca. Če primerjamo n. pr. odkupne cene krzno divjačine v Zagrebu z onimi v Sarajevu, najdemo prav smešno visoke razlike. Zagreb bo moral postati v tem pogledu solidnejši, če bo hotel da bo nameravani sejm uspeval in da se bo blago stekalo tja. — V Ljubljani se je vršil letos sejm za krzno divjačine, ki je prav lepo uspel in upamo, da se bo obnesel tudi prihodnje leto.

Današnje prireditve:

V Ljubljani:

6

Med drugim je našel oster lovski nož, s katerim se je seveda takoj urezal v prst. Toda to ga ni oviralo, da bi ne poskušal naprej; uveril se je, da s svojo novo igračo lahko reže stole in mizo in se precej časa zabaval s tem. Potem je pričel zopet stikati po sobi.

V omari, polni knjig je našel otroško knjigo z lepimi, barvastimi podobami, ki je do viška razgrela njegovo radovednost.

Tam notri so bile razne opice, ki so imele podobno lice kakor on in pri črki O je našel tudi male opice, kakoršne je videl plezati vsak dan po drevu v pragozdu. Toda nikjer ni našel v knjigi slike svojega lastnega plemena, nobene Keršakove, Tublatove in Kaline podobe.

Najprej je poskušal vzeti male postavke z listov, toda kmalu je spoznal, da niso žive, dasi ni vedel, kaj so pravzaprav in tudi ni imel besed, da bi jih opisal.

Ladje in vlaki, krave in konji, ki jih je videl v knjigi, so bili zanj brez vsakega pomena, ker si ni mogel predstavljati, kaj bi naj to bilo, in še manj razumeti, kaj pomenijo črke, te male stvari pod in med barvastimi podobami. Misli je, da so najbrže redke vrste hrošči, ker so mnoge od njih imele noge, dasi ni bilo oči in ust nikjer videti.

To je bilo torej Tarzanovo prvo srečanje s črkami abecede, ko je imel že več kakor deset let! Naravno ni videl nikdar ničesar tiskanega in ni nikdar govoril z živim bitjem, da bi mu bila znana

eksistenca pisane besede. Ravnotako ni videl nikdar nikogar pri branju.

Bilo ni torej prav nič čudnega, da ni uganil zmisla onih čudnih kavk.

Približno v sredini knjige je srečal svojo staro sovražnico, levino Sabor, potem kačo Hiftah.

Kako od sile zanimiva knjiga! Vsa ta leta se ni nikdar ničesar tako razveselil! Bil je tako zamaknjen v te podobe, da ni opazil, kako se je sprostil mrak nad naravo.

Ko že ni ničesar več razložil pod prsti, je položil knjigo v omaro in zaprl vrata, ker ni hotel, da bi kdo drugi našel njegove zaklade. V večernem mraku je zapustil kočo, zaprl vrata tako, kakor jih je našel, predno je odkril skrivnost koče. Le lovski nož je pobral in vzel s seboj, da ga pokaže tovarišem.

Ni pa bil še dvanajst korakov od hiše, ko je zrasla pred njim iz senčne goščave velika postava. Sprva je mislil, da je kdo od njegovega plemena, toda naenkrat je spoznal Volgana, orjaško gorilo.

Bil je tako blizu, da Tarzan ni mogel misliti na beg. Vedel je, da se bo moral boriti za svoje življenje, kajti te velike živali so bile smrtno sovražnice njegovega plemena.

Če bi bil Tarzan odrasla opica, bi se ne bal boja z gorilo, toda on je bil le majhen angleški deček, čeprav za njegova leta nenavadno razvit. Dasi je bil slabši od svojega krvoločnega sovražnika, se je vendar pretakala po njegovih žilah kri močnejše rase borcev, zraven se je pa še tekom teh kratkih let med divjim narodom džungle pošteno izvežbal.

Strahu ni poznal, dasi mu je srce hitreje utripalo, kadar je doživel kakšno pustolovščino. Sicer bi gotovo poskušal zbežati, ker je uvidel, da ne zmore velike gorile; ker je pa ugotovil, da je beg nemogoč, se ji je hrabro postavil v bran, ne da bi zganil mišice.

Set je divji živali celo do pol pota nasproti. S pestmi se je vrgel na pošast in čeprav bi bilo vse skupaj odveč kakor boj muhe s slonom, je vendar držal v roki nož, ki ga je našel v koči. Ko se mu je žival bjič in grizoč približala, je slučajno nameril nožovo konico na njene porasle prsi. Nož se je zarinil globoko v njeno telo in gorila je zarjula od bolečine in besnosti.

V tej kratki sekundi se je deček naučil rabiti svojo ostro, blestečo igračo kot orožje. Ko ga je žival podrla na tla, da ga raztrga, ji je parkrat zaporedoma porinil klin do ročaja v prsi.

Gorila, ki se je borila po svoje, je prizadejala dečku strašne udarce s svojimi rokami, in mu trgala meso z vratu in prsi.

Kratek hip sta se valjala oba v divjem boju po tleh. Sunki dečkovih krvavih, razmesarjenih rok so bili vedno slabši in končno se je krčevito stresel in kretneje so umrle: Tarzan, mladi lord Greystoke, se je zvalil kakor mrtev na odmrlo rastlinsko odejo tal.

Miljo daleč v gozdu je čulo pleme divji napadali krik gorile. Keršak je običajal sklicati svojce, kadar je pretela nevarnost, deloma da bi se lažje obranili skupnega sovražnika, deloma pa, da se prepriča, če so vsi člani plemena navzoči.

Storil je tako tudi to pot, posebno ker ni nihče vedel, če je samo ena gorila v bližini. Tako so opazili, da manjka Tarzan. Tublat je bil odločno proti temu, da bi mu šli na pomoč. Keršaku samemu tudi ni bil tuji najdenček bogve kako pri srcu, pa se je udal Tublatovemu prigovarjanju; zmignil je z rameni in se vrnil na svoje ležišče.

Toda Kala je mislila drugače. Komaj je opazila, da Tarzan manjka, je že planila skozi veje v smer, odkoder je prišel gorilin krik.

Vladala je že popolna tema in zgodaj vzhajajoči mesec je budil s svojo slabotno lučjo čudne sence v gozdni goščavi.

Tu in tam so prodirali srebrno svetli žarki na zemljo, in še bolj podčrtavali temo džungle.

Kakor orjaška pošast se je poganjala Kala od drevesa do drevesa. Zdal se je spretno zdrsnila ob veliki veji, zdaj se je z ene veje zavihtela na drugo drevo, da bi dospela čimprej na kraj nesreče.

Gorilini kriki so naznanjevali, da se bori na življenje in smrt z nekim drugim prebivalcem divjega gozda. Naenkrat pa je kričanje utihnilo in zavlada je mrtvaška tišina v džungli.

Tega Kala ni mogla razumeti, ker je nazadnje čula Volganov glas, poln bolečine in smrtnega strahu, ni je pa dosegel noben glas, iz čigar bi lahko sklepala, kdo je gorilin nasprotnik.

Da bi njen mali Tarzan ubil veliko gorilo, se ji je zdelo neverjetno. Ko se je bližala mestu, odkoder so prihajali glasovi boja, se je pregibala bolj pazljivo, in končno je lezla počasi in z največjo opreznostjo skozi nizke veje naprej.

Bluze

Opal, etamin, pongi, svilene in iz surove svile Svileni-trikot-jumperji

v vseh najmodernejših barvah.

Narodne bluze, domače ročno delo.

Volnene pomladanske jopice in volneni jumperji. Damsko perilo. Jumper-moderni, predpasniki itd. Sifon od Schrolla, angleško platno, blago za letne obleke in drugo razno manufakturno blago, vse na metre

Srečko Vrščič, Ljubljana
Šelenburgova ulica 3

Po pošti se dnevno razpošilja.

Originalna Jazz-Band

PLESI

Razne atrakcije

Odhodne postaje:
Reka: »Hotel Europa«
(avtomobilska postaja)
Opatija: Pred kavarno
»Principe Umberto«
Prvi odhod ob 11.30 uri
dopoldne.

Cercle des Etrangers

Slovanski Monte Carlo

Prihod iz Reke in Opatije v Jugoslavijo s posebnim avtomobilskim prometom vsake pol ure. Vožnja traja 15 minut.

Zamet

Otvoritev dvorane
vsak dan ob 11. uri
dopoldne.
Prvi odhod ob 11.30 uri
dopoldne.
Cena za vožnjo
tja in nazaj Lit. 5.—

Amerikanski Bar

Prvovrstna RESTAVRACIJA

Inserati v 'Narodnem Dnevniku' imajo velik uspeh.

Oblačilnica,

ki je skrbela v najtežjih časih, da so dobili uradniki dobro in po ceni manufakturno blago, opozarja uradništvo, da si ogleda njene zaloge v Stritarjevi ulici, na Miklošičevi cesti in v hiši Gospodarske zveze. **Oblačilnica** ima na zalogi le prvovrstno češko blago. Kdor kupi dobro blago, kupi dvakrat. Prodaja se tudi na obroke.

Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj.

STOEWER RECORD

Vrhunec finomehanike.

Zastopstvo Lud. Baraga Ljubljana
Šelenburgova ulica št. 6/1.

Izšel je novi zvezek „Splošne knjižnice“:

L. Andrejev:
„ČRNE MASKE“
drama, 82 strani, broš. Din 12.—, vez. Din 17.—

Ker se ta drama vprizori v kratkem v našem gledališču, jo cenjenemu občinstvu priporočamo v nakup.

Mednarodno-trgovinski, posredniški in informacijski BIRO-„UNIJA“

Beograd, Kolarčeva 4

se bavi z vsemi trgovskimi, posredniškimi in informacijskimi posli in sprejme zastopstva trgovskih firm

Kleparstvo in vodovodna inštalacija
Franjo Dolžan, Celje
prevzema vsa v gori omenjena stroko spadajoča dela in popravila. Naprava novih strelvodov in poprava istih.

Kriminalne romane:

Green . . . Za milijoni . . . 260 str., broš. Din 12.—, vez. Din 15.—
Gaboriau . . . Akt št. 113 . . . 239 str. . . 22.— . . . 28.—
Gaboriau . . . Zločin v Orčivalu, 246 str. . . 25.— . . . 30.—
Orel . . . Pasti in zanke 7-50

priporoča

Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marijin trg št. 8.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para z davčino vred.

Gmotno slabijim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglaših!

Prodaj

Auto

»Praga« 12/16 H. P. štirisedezem ravno generalno popravljen in presnažen se proda ali zamenja z najnovejšo Typo »Indiana« z originalnim priklopnim vozom. Ogleda se pri tvrdki Drago Gams, Celje, Gaborje 91.

Pozor, brivci!

Prodajam za ceno po dogovoru celotno novo opravo za brivnico, 2 velika ogledala, 2 stolici, parfumno omaro z mizami in ostale potrebščine. Stevo Valčič, brivec, Podkraj, p. Zagorje ob Savi.

Prekajevalci, pozor!

Prodajam dva popolnoma nova prekalna stroja znamke »Wolf« in »Blitz« na električni pogon, zraven še nerabljene motor. Josip Križnar, mesar in prekajevalec, Stražišče pri Kranju.

Motorček

po jako ugodni ceni 1/10 HP 220 V istomerni tok, motorček 1/10 HP 220 V istomerni tok s smikovno ploščo za brusenje na kratek stik in manometer na 50 amp. Vse v najboljšem stanju. Kje, pove uprava »Narodnega Dnevnika«.

3 sode

vinke od 45 do 80 l napredaj. Ponudbe pod »Vinski sodi« na upravo lista.

Lep kučrni voz

napredaj po niski ceni pri L. Tulek, škofja loka

Ročni vozček,

popolnoma nov, na štirih kolesih, za težo 200—300 kg, močno kovana se proda. Naslov v upravi lista.

Službe

Pisarniška moč,

do sedaj na vodilnem mestu, zmožna vseh pisarniških del; knjigovodstva, korespondence, itd, nemščine, slovenščine z večletno prakso, želi premeniti mesto. Cenj. ponudbe na upravo lista pod »Takojšnji nastop«.

Skladističnik

event, trg. sotrudičnik, vojaščin prost, išče primernege mesta, najraje v Ljubljani. Ponudbe je poslati na upravo lista pod šifro »Agilen«.

Kuharica

za Penzion se išče. Poizve se Gorupova ul. 3/II. desno.

Gaterist,

samski, se išče za žago venci-janko. — več morabit brusiti žage. Nastop takoj. Ponudbe na Dr. Šandor Goyan, Zagreb, Akademski trg.

Dopisi

Mladenič

posestnik lepe hiše na Gorenjskem želi znanja z gospodinjico iz dežele, ki bi posedovala 100.000 Din premoženja. Ženitev čimprej! — Ponudbe pod »Srečno življenje« na upravo lista.

Zenitev

Državni uslužbenec se želi poročiti z gospodinjico ali vdovo 35—45 let, katera ima premoženje ali obrt. Ponudbe pod »Dobro srce na upravo lista«.

Razno

V najem se išče

primeren prostor za krojaško obrt, v neposredni bližini Ljubljane, obtočje iz volike delavnic, nico in lokala ter stanovanja, najraje ob kakšni glavni prometni točki. Ponudbe na upravo lista.

Anton Sorn

krojaški mojster, Kranj, izdeluje po naročilu čepice vseh vrst, športne, gasilске, sokol-ske, orlovske in orožniške naj-ske, ter se priporoča za cenj. naročila. — Pri večjem odjemu konkurenčne cene.

„Pod klančkom“

kavarna in gostilna, pot v Rožno dolino se priporoča. Odprta že ob 5 uri jutraj, izdeluje v okolico dobe dobro kavo, likerje itd. Postrežba točna in solidna. Vino čez ulico 1. Dne ceneje. Sprejemajo se abonenti na hrano. Obed do pol 3 ure. Marija Zgonc.

Kozelj Franc

krojaški mojster, Primsko 40, p. Kranj izdeluje po meri in naročilu Moške in ženske obleke po nizki ceni ter se priporoča za cenj. naročila. — Tudi se sprejema vajenca.

Pravi tržaski bičevniki
iz koprivevega lesa, razno vrste, priporočila g. trgovcem v vsaki množini po konkurenčni ceni prva tovarna bičevnikov Antona Novak, Brezovica pri Ljubljani.

Kam? „Na Osoje“

kjer se toči dobro vino. Za bližanje 2 liriški na razpolago in nove krogle.

ŽIČNIKE

kolarnike, brezglavnike, žičnike, za strešno lepenko in krovnike, krepin-stifte, ščetarje in tapetnike, štukaturne kaveljčke, poveznike s polokroglimi glavami, sponke za brzojavno žico, kotnike z zarezo, žbice za čevlje z vdrtlo glavo, londonske žbice s polokroglo glavo, cvikovice za pete znamke „P“ in raznovrstno

vlečeno in žgano žico

izdelujem in razpošiljam na veliko in malo že od 100 kg dalje po najnižjih cenah.

SIMON PIRC, KROPA (Slovenija)

ZAHTEVAJTE CENIK!

Kože divjačine

lisice, kune, dihurje, vidre, zajce i. t. d.

kupujem neposredno z Ameriko.

Plačam najvišje dnevne cene!

Od 1. januarja dalje zbirališča v vseh večjih mestih Jugoslavije, Italije in Bulgarske i. s.

Zagreb: Lavosl. Wohlmüt, Ilica 82.

Križevci: Marko Deutsch.

Bos. Novi: Ibrahim Memić.

Beograd: J. Fischer (Hotel Petrograd).

Tuzla: Braća Antić.

nadalje v Ljubljani, Nišu, Gospiću, Sofiji in Trstu.

MAVRO FISCHER, Sisak, telefon broj 86, 30 in 61.

Hišne potrebščine

emajlirane težke posode znamke „Goliath“ in lažje vrste, češkoslov. proizvoda, pločevinasto in lito posodo, porcelanasto, kameninasto in stekleno robo se kupi najceneje in najbolje pri tvrdki

A. Vicel,

Maribor, Glavni trg št. 5

L. N. TOLSTOJ:

Kreutzerjeva sonata

v prevodu Frana Pogacnika je izšla kot zvezek 22 „Splošne knjižnice“.

Cena broš. Din 14.—, vez. » 20.—.

Zvezna knjigarna,

Ljubljana, Marijin trg 8.